

DIALOOG: DE RUIMTELIJKE CONSEQUENTIES VAN DUURZAAMHEIDSMATREGELEN

9 NOVEMBER 2018, LEBE BUSINNESCENTRE, TRANSPORTLAAN 1 GELEEN

Aan de hand van een [presentatie](#) van Hans Heijnen van de Natuur- en milieufederatie Limburg en onder begeleiding van Jules Hinssen is in drie blokken de dialoog gevoerd over de dilemma's die er bestaan op het gebied van landschap en duurzaamheidsmaatregelen. Concrete voorbeelden zijn de keuzedilemma's voor de plaatsing van windmolens, zonnepanelenweides etc.

1. STIP OP DE HORIZON

Voor de deelnemers is de stip op de horizon is in ieder geval een CO₂ neutrale energievoorziening in 2050. Dat is een enorme opgave in Sittard-Geleen, mede omdat Chemelot binnen de gemeentegrenzen ligt. Met de figuren 17 en 18 uit de presentatie geeft Hans Heijnen een beeld van deze opgave op Limburgse schaal. Daarvan afgeleid een aardgasvrije energievoorziening. In 2030 moet de CO₂ uitstoot gehalveerd zijn (voor S-G ex Chemelot ca. 350.000 ton). De gemeente wil samen met alle betrokken partijen voor 2021 warmteplannen maken waarin staat op welke wijze in de warmtevraag wordt voorzien zonder gebruik van aardgas. Hiertoe wordt een Regionale Energiestrategie uitgewerkt, samen met de regiogemeenten.

2. WELKE MIDDELEN KUNNEN WE INZETTEN OM SUCCESVOL TE ZIJN?

Om succesvol te zijn moet lokaal initiatief worden gestimuleerd. Er zijn voorbeelden van hoe dit georganiseerd kan worden. Er is lokaal/regionaal maatwerk nodig i.v.m. de identiteit van de gebieden. Bewoners moeten vooral zelf opkomen voor het eigen leefgebied. Een gemeente kan sturen middels de vergunningen. Voorbeelden die door de deelnemers worden genoemd: Hengelo, Duitse stad met elektrische deelauto, mobiliteit: milieuzone Maastricht, stedelijke inrichting gericht op OV Utrecht.

Relevante thema's bij stimulering zijn:

- De koppeling tussen energietransitie sec en de regionale economie. Door burgers mede-eigenaar te maken (bijvoorbeeld van een windmolen) het revolveren van opbrengsten naar de lokale samenleving en daarmee naar de regionale economie. De burgers hebben dan niet alleen de nadelen maar profiteren ook van de voordelen/winst.
- Bewustzijn en monitoring. Een goed voorbeeld hiervan zijn scholen met zonnepanelen en een opbrengstmonitor waarbij leerlingen én ouders kennis kunnen opdoen over zonne-energie. De businesscase rondom zonne-energie is helder; veel plannen liggen klaar.
- Ontwikkel projecten met meervoudige waarden/ruimtegebruik zoals duurzame energie-installaties gecombineerd met agrarische activiteiten en/of natuurbeheer, sociale samenhang, ruimtelijke kwaliteit (open ruimte en groen), economische waarde etc.
- let op de betaalbaarheid van de maatregelen i.v.m. draagvlak, m.n. bij de financieel minder draagkrachtigen in de samenleving;
- Communiceer de successen regelmatig, bijvoorbeeld via de stadskrant, online etc.
- Sluit aan bij de bestaande initiatieven.
- Let op de effectiviteit en de samenhang met andere thema's van een maatregel.
- Monitor de (snelle) technologische ontwikkelingen (zonnecellen in glas, asfalt e.d.) en sluit waar mogelijk hierbij aan.
- Geef ruimte aan esthetische en creatieve oplossingen;
- Op bepaalde plekken zijn 1 MW windmolens een verantwoorde keuze. Hiervoor is echter niet altijd draagvlak te vinden.

Het is ook duidelijk dat vrijwel iedereen iets zal moeten doen en vooral dat dit sámen en in verbinding zal moeten gebeuren. Er wordt in dat verband dan ook ingebracht dat het vooral ook gaat om bewustwording en van daaruit een gedragsverandering.

3. DILEMMA'S EN VRAAGSTUKKEN

In eerste instantie worden vooral de "grootvervuilers" en de landelijke overheid als de belangrijkste spelers genoemd die iets aan het klimaatprobleem zouden moeten doen. Tijdens de dialoog komen ook burgers, bedrijven, lokale overheden e.d. in beeld die tevens een rol en verantwoordelijkheid hebben. In ieder geval is er in de dialoog een zoektocht naar een rechtvaardige balans tussen met macro- en microniveau. Tussen consument en producent, wat immers twee kanten van dezelfde medaille zijn.

In de mix van oplossingen zoals voorgesteld door het VN klimaatpanel spelen ook opties zoals CO₂ opslag (in lege gasvelden) en kernenergie een rol .

Ook is biomassa (groen) een manier om CO₂ vast te leggen. Vergroening van een stad heeft daarom op meerdere aspecten voordelen (CO₂ binding, verkoelend effect, schaduw, waterbuffering, zuurstofafgifte, rustgevend, esthetisch, relatief goedkoop etc.).

Ook is de vraag aan de orde of een gemeente altijd binnen zijn eigen gemeentegrenzen volledig zelfvoorzienend (qua duurzame energiebehoefte) zou moeten zijn. Dit hangt af van de aard van een gemeente. Een vorm van meer regionale zelfvoorziening of deels zelfs een nog grotere schaal lijkt vanuit de enorme opgave die voorligt, onontkoombaar. Het is dus zowel maximale lokale inspanning gecombineerd met opwekking op een hoger schaalniveau, variërend van regionaal tot internationaal (zonne-installaties in Sahara koppelen aan Europees E-netwerk cq. via groene waterstof).

Concrete dilemma's

Concrete dilemma's die spelen in Sittard-Geleen zijn:

- De groei van Chemelot, de bedrijven op Holtum Noord etc. in relatie tot de beschikbare ruimte;
- Globalisering vs. lokale economie. Afwenteling in tijd en ruimte voorkomen.

Ten aanzien van het groene net:

- De koppeling van de gasprijs aan de prijs voor warm water van het groene net;
- De afhankelijkheid van 1 leverancier;
- De tegengestelde belang van energiebesparing op Chemelot vs. de opbrengsten van het groene net.

Leiderschap

De (lastige en misschien wel pijnlijke) keuzes die gemaakt moeten worden vragen leiderschap en draagvlak. Zelf verantwoordelijkheid nemen (persoonlijk leiderschap) maar ook sociaal (verantwoordelijkheid nemen in een gemeenschap) en politiek leiderschap (bestuurlijk leiderschap).

4. WAT KUNNEN WE CONCREET SAMEN?

De opgave die het klimaatprobleem ons stelt, is enorm. Alles en iedereen moet hiervoor aan de slag!

Wat kan er gedaan worden?

- Verbindingen met elkaar zoeken, met als concreet voorbeeld de afspraak die tijdens de bijeenkomst tussen ZoWonen en de Energiecoöperatie Sittard-Geleen werd gemaakt over het plaatsen van zonnepanelen op coöperatiewoningen.
- Werk samen vanuit inzicht en begrip voor elkaars belangen.
- Bewustwording en eigen verantwoordelijkheid (verbeter de wereld, begin bij jezelf).
- Pak zowel de grote zaken als de kleine zaken op. Veel kleine acties maken ook een groot verschil.
- Kijk tegelijk naar mogelijkheden van energiebesparing. Elke kWh die niet wordt gebruikt hoeft ook niet opgewekt te worden (maar er moet tegelijk veel meer!).
- Reken bij de reductie van CO₂ uitstoot van de gemeente Chemelot niet mee omdat deze het beeld enorm vertekent (opereert op mondiale schaal). Leg dit wel heel goed uit!
- Monitor de CO₂ uitstoot en voer hier jaarlijks de dialoog over. De huidige uitstoot van S-G (ex. Chemelot) wordt geschat op ca. 700.000 ton/jaar. Koppel wel de ambities van de gemeente en Chemelot aan elkaar (bijv. beiden 50% minder CO₂ uitstoot in 2030).
- Benut eerst de mogelijke capaciteit binnen de reeds bebouwde omgeving (bestaande daken vol leggen met panelen, invullen op reeds bestaande industrieterreinen). Inschatting is dat ca. 500 ha dak nodig is en 100 ha onbebouwd gebied).
- Graetheide – Chemelot → draagvlak / co-creatie.

Bijlage 1: beeldverslag

Bijlage 2: deelnemerslijst

Bijlage 3: processchema

BIJLAGE 1

BEELDVERSLAG

Dialogbegeleider Jules Hinssen nodigt de deelnemers uit tot de dialoog.

Hans Heijnen van de natuur en milieufederatie Limburg tijdens zijn presentatie over de ruimtelijke consequenties van duurzaamheidsmaatregelen.

BIJLAGE 2

DEELNEMERSLIJST

Deelnemers

- Zowonen
 - Natuur en Milieufederatie Limburg:
 - Graetheidecomité
 - Energiecoöperatie Sittard-Geleen
 - LLTB
 - Brightlands chemelot campus
 - Sitech
 - Engie:
 - Energiecoöperatie Duurzaam Sittard:
 - Bewoners-energiecoöperatie Graetheide
- Tom van Vliet
Hans Heijnen
Hub Slangen, Jan Muijtjens
Sylvie Laumans, Harrie Snijders,
Harry Govers, dhr. de Ruiter, Jan Muijtjens
George Salden
Edwin Bakker
Joris van Willigenburg
Hans Duivenvoorden
Gert Kempen, Leon Beursgens, Jules Hendriks

Dialogbegeleider

- Jules Hinssen

College

- Wethouder Kim Schmitz
- Wethouder Eefje Joosten
- Wethouder Leon Geilen

Ambtelijke organisatie

- Denis Cromptvoets
- Pascal Ploum
- Marion Nieuwenhuizen

BIJLAGE 3

PROCES SCHEMA

